

Sajma SARIĆ

TRAGOM JEDNOG DOKUMENTA
(IMENOVANJE GRADONAČELNIKA GRADA MOSTARA
1910. GODINE)

O Mujagi Komadini poznatom mostarskom trgovcu, veleposjedniku i dugogodišnjem gradonačelniku, koji je u vrijeme austro-ugarske uprave u Bosni i Hercegovini, u gradu Mostaru sagradio više impozantnih građevina, dosta se pisalo, međutim ovoga puta upoznaćemo javnost o njegovom imenovanju za gradonačelnika na osnovu originalnih dokumenata fonda Zajedničko ministarstvo finansija za Bosnu i Hercegovinu iz 1910. godine.

Zna se da je rođen 1839. a umro 1925. godine u Mostaru, da je bio trgovac i veleposjednik pa je često i svojim sredstvima učestvovao u izgradnji pojedinih objekata. Gradio je veleljepne zgrade (zgrada u kojoj je dugo bila Skupština općine, časničko činovnička kasina, zgradu u Glavnoj ulici sa dućanom u prizemlju i sobama za musafire na spratu kao i niz drugih) pa je Mostar zahvaljujući njemu postepeno poprimao izgled savremenog grada, po uzoru na evropske centre. Gradio je i vjerske objekte (džamija u Gornjoj Drežnici, kao i džamija u Podglavcima, poznata po 12 metara visokoj munari). Isto tako, poznato je da je izgradnja Lučkog mosta (1913.) njegova zasluga, dok je gradnja Carinskog mosta počela u njegovo vrijeme. Poznata mostarska banja - Gradskog kupatila izgrađena je 1914. godine, te Gradska elektrana, kada je Mostar umjesto starih fenjera dobio osvjetljenje sa žaruljama.

Učestvovao je u društveno političkom životu grada Mostara, gdje je i bilo stjište velikog broja društava. Prema već poznatim podacima zna se da je bio član Centralnog odbora Jugoslovenske muslimanske organizacije (JMO),

osnivač i predsjednik Hercegovačke banke, član Uprave ujedinjenih centralnih banaka, član upravnog i nadzornog odbora u više privrednih organizacija, te Vakufsko-mearifskog sabora. Mujaga Komadina je bio potpisnik rezolucije Muslima-Bošnjaka u kojoj se tražila vjersko-prosvjetna autonomija. Njegovo ime često se pojavljuje u kulturno-prosvjetnim društvima “Napretku”, “Gajretu” i “Prosvjeti”, odnosno u njihovim podružnicama u Mostaru. Na osnivačkoj skupštini Muhamedansko-čitaoničkog dobrotvornog društva (Kiraethani-čitaonici) u Mostaru, izabran je za njenog prvog predsjednika. Pod njegovim rukovodstvom osnovano je i Muslimansko dobrotvorno društvo za siromašne, kao i Prvo hercegovačko muslimansko trgovačko udruženje dioničarsko društvo u Mostaru (1908). (1)

(faksimil zadnje strane “Prospekta” Prvog hercegovačkog muslimanskog trgovačkog udruženja d.d. u Mostaru - Spisak osnivača udruženja ZMF, 2810/BiH/1908.)

Skupština općinskog vijeća Mostar (na osnovu člana 24 općinskog Statuta o izboru gradonačelnika) izabrala je krajem 1909. godine Mujagu Komadinu za gradonačelnika grada Mostara (22 glasa), a za zamjenike Atanasije Šolu

(19 glasova) ispred srpskog naroda i Nikolu Smoljana (13 glasova) ispred hrvatskog naroda, dok je doktor Mazzi protukandidat posljednjeg dobio samo 6 glasova. Gospoda, Mujaga Komadina, Atanasije Šola i Nikola Smoljan, bili su i ranije u općinskom savjetu Mostara (1892-1901) i učestvovali u upravi grada, kako stoji u dokumentu. O izboru gradonačelnika u Mostaru i njegova dva zamjenika, telegramom je obavješteno (5. januara 1910. godine). Zajedničko ministarstvo finansija u Beču. (2)

Nakon izbora i telegramskog obavještanja o izboru, zatražena je od Zajedničkog ministarstva finansija u Beču, što brža zvanična potvrda o imenovanju od strane njegovog veličanstva cara i kralja. (3)

U izvještaju, koji je Okružna oblast Mostar poslala Zemaljskoj vladi za Bosnu i Hercegovinu u Sarajevo, a potom Vlada (u potpisu Varešanin, šef Zemaljske vlade) Zajedničkom ministarstvu finansija u Beč (17. januar 1910.) u kratkim crtama date su karakteristike za sva tri izabrana člana u Opštinsko vijeće Mostar. Za Mujagu Komadinu stoji da je star preko 60 godina, izvanredne inteligencije, poslovan čovjek, marljiv, energičan i tako dalje..... slijedi dio originalnog teksta iz akta Zajedničkog ministarstva finansija (4) na njemačkom jeziku:

1904/10

K. und K. gemeinsames Finanz-Ministerium,
in Prag
Bosulens und der Herzegovina.

113/10

G. Z. 34. 105 2.2.174
d. H. in 27/1

Landesgenossenschaft $2 \frac{161}{100}$ hochw. u. h.
Nach der Maßgabe von dem zum Komp.
müssen sein von Jahr zur Seite vom Jahr.
s. d. - Tabelle Stempel zum Komp. von der
genügend in Waage sind billig um die Er-
mittlung der Allg. Beschäftigung für den
Abgemessenen Konsum.

Handwritten notes:
bestimmte
Veränderung
1912
1911
1910

Prag am 3. Jänner 1912.
II

Zur Begabtheit gelangt von $\frac{7}{10}$ 10

Pass. **2.**
Stempel

L. P. S.

Sehr. Allg. Beschäftigung für den
genügend Konsum des Komp. von dem
s. d. Tabelle Stempel zum Komp. von der
genügend

Hochw. u. h.

Nach dem Abgang angestellter Kon.

seit vom 1.3.1911 $2 \frac{51}{100}$ für die
Landesgenossenschaft für die d. d. d. d. d. d.
hochw. u. h. Konsum des Komp. von dem
Konsum also im am 3. Jänner 1912
s. d. Tabelle Stempel zum Komp. von der
genügend Konsum des Komp. von dem
Konsum also im am 3. Jänner 1912
s. d. Tabelle Stempel zum Komp. von der
genügend Konsum des Komp. von dem

Zur Begabtheit gelangt von $\frac{7}{10}$ 10

Pass. **2.**
Stempel

Landesregierungsamt für Hessen und die Herzogthümer.

Verordnungsamt

Nr. 161. Präs.

Frankfurt a. M., am 17. Januar 1911.

In

des v. v. L. (Landesregierungsamt) für Hessen und die Herzogthümer

In

Frankfurt a. M.

Die Protokolle über die am 3. v. d. v. L. (Landesregierungsamt) mit dem Grundbesitzer Majest. v. v. L. v. v. L. des Bürgermeisters der Stadt, sowie des Grundbesitzers v. v. L. v. L. ein vorläufiger Vorkaufsvertrag auf den Besitz des Grundstückes v. v. L. v. L. v. L. zum künftigen Vorkaufsvertrag dieser Stadt werden nach den vorstehenden Verhandlungen des Oberbürgermeisters und der Kreisbauernmeister als den Antrags unterzeichneten als Alleinbestehen Stelle für die Erfüllung des genannten Vorkaufsvertrages bewilligt zu werden und gleichzeitig mit der Landesregierung die Erhaltung zu bewilligen, die beiden desfalls genannten Vorkaufsverträge zu erfüllen zu dürfen.

Herr v. v. L. v. L., welcher über 60 Jahre alt ist, hat eine vorzügliche zusammenfassende Kenntnisse, Geschäftsfähigkeit, Fleiß und Energie, was ihn zu einem sehr tüchtigen Mann unserer Vaterstadt emporgewachsen und vorwiegend in seiner Person den streng rechtsgläubigen Kaufmann mit der vorzüglichen geistigen Ausstattung.

Seine Bildung ist eine rein geistliche, dessen ungeachtet aber stellt er der weltlichen Kultur nicht unempfindlich gegenüber und fördert er dieselbe in wohlwollendester Weise solche Staats- und Glaubensangelegenheiten.

Herr v. v. L. erfreut sich zwar auch nicht der Liebe, so doch der Achtung und vor allem aber eines gewissen Ansehens unter

•••

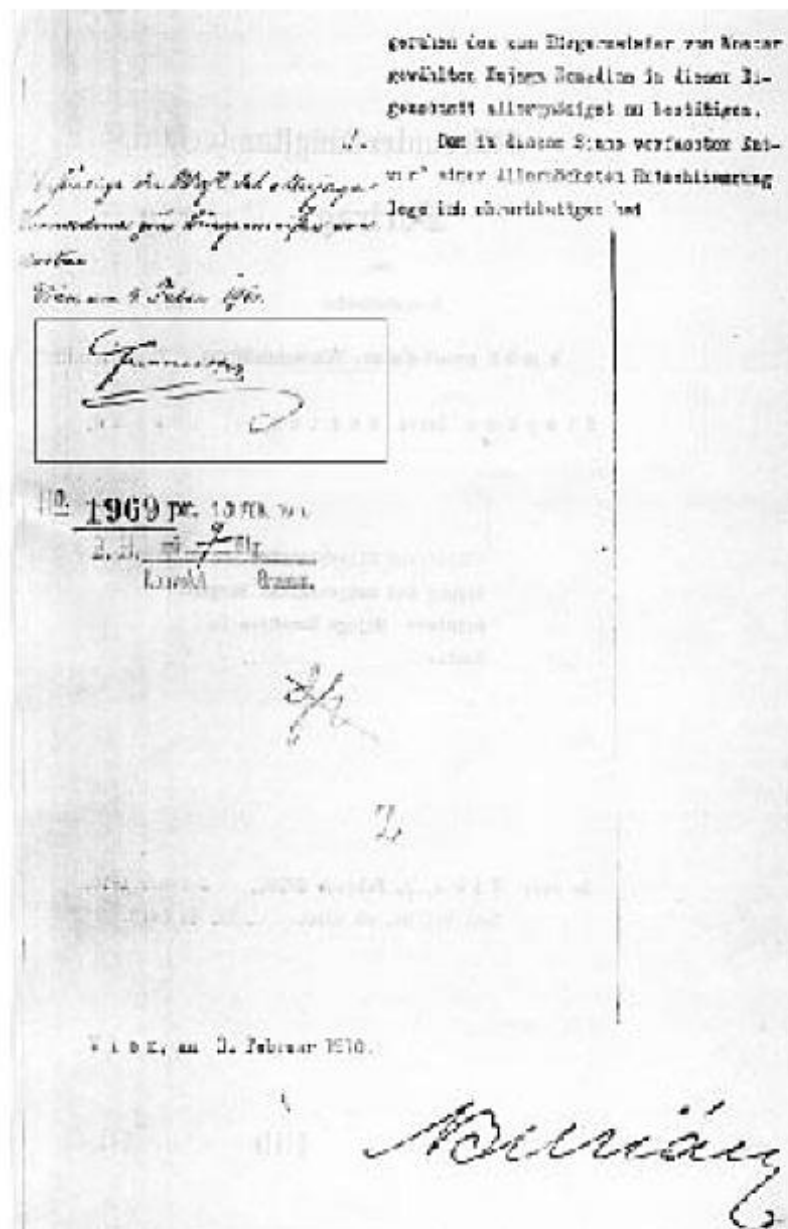
Wittlinger auf hat es nicht verstanden selbst politisches und christliches
Einfluss ungeschwächt nur (es diesem Einfluss der politischen
Straflosen Paragrafen).

Er ist seitdem von diesem bis zur Seite, zugleich aber
als überlegter Anhänger unserer Bewegung in diesen Ländern und
jedenfalls letzten seiner K.u.K. apostolischen Inhaberi.

Während seine politische Haltungen und Güter meistens
sind breiterfremdlichen oder christlichen Politik schranken und
die politische Zukunft der Nation in der Verbindung zu einer neuen
Nationalität stehen. steht ihm als Charakter wichtiger der
selbstständiger Politik sein Ideal in Mente da und wird daher, als
konsequenter Charakter auch in seiner neuen Stellung (es unterwies
auch Saklar für seine Tätigkeit nicht in Lager anderer Parteien,
welchen bei der Regierung des Landes stehen).

Jeden von diesem und seine nachrichtlichen Anhänger haben
das Vertrauen der höchsten Führer der Stadt: damit in die gesetz-
gebung einzugehen, welche auch die Umkehr von dem durch den protest
entstandene Unzufriedenheit: insbesondere Voj einer politischeren Sozial-
vertretung, und verstanden (es Gottlieb und die Anweisung ihrer
Führung erfolge, die Jahr ihrer durch die große Politik anhalten-
ten Verwaltung der Hauptstadt Herzogtum einzuschlagen).

Vrlo brzo je uslijedila potvrda o imenovanju uz originalni potpis ministra
STEPHANA barona BURIANA (3. februara 1910. godine) i originalni potpis
cara i kralja FRANJE JOSIPA (9. februar 1910. godine). (5)

Potvrđujem da je Mujaga Komadina izabran za gradonačelnika u Mostaru
(Beč, 9. Februara 1910. godine)
Franjo Josip

Mujaga Komadina

Bilješke:

1. ABH, ZMF, 1711/B.H. i 2810/B.H. - 1908.
2. ABH, ZMF, 183/B.H. - 1910.
3. ABH, ZMF, 941/B.H. - 1910.
4. ABH, ZMF, 941/B.H. - 1910.
5. ABH, ZMF, 1969/B.H. - 1910.